

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4:50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Nuoi orientări.

Încă nici nu s'a sfârșit războiul din Balcani și marile învățăminte de pe urma lui bat pretotindenea la ușa celor interesați. Chestii de viitor sunt aceste, cari tae adânc în tot ce se zice politică națională, agrară, socială și de partid. Acestea își aveau până acum cadrele lor binehotărâte, între cari se cultivau cu toată încăpăținarea convingerile și credințele specifice ale celor interesați. De acum încolo concluzii noi se vor deduce în toate țările și la toate popoarele, dar mai ales în Orient, unde interesele mari ale neamurilor n'au ajuns încă la o lămurire definitivă. În Occident procesul aspirațiunilor popoarelor e după lupte de sute și mii de anii, după jertfe uriașe de sânge, încheiat aproape de tot. Granițele statelor confirmă sfârșitul acestui proces. Doar singur Alsatia-Lorena de mai e punctul acela vulnerabil, care mai reprezintă în Europa de vest un crâmpel din veacul de mijloc și constituie încă primejdia unei răfuei sângeroase. Încolo pretotindenea liniște, împăcare, indetubire.

Aici însă în Orient mai e mult material explosiv. Procesul unei noi orientări s'a început în Balcani. Învățămintele pot fi pe urma acestora multe și variate. Cea mai strigătoare e însă, (pe care istoria și până azi de atâtea ori a confirmat-o) că un popor nu poate fi nimic. Stăpânii se schimbă, granițele statelor se rectifică, războaie, boli și alte nenorociri se descarcă asupra neamurilor, așa pe cum Dumnezeu rândue lor, dar morții nu le dă. Iată bulgarii de azi. De abia în 1878 i-a eliberat din jugul turcesc armatele ruso-române și azi sunt o puternică oștire și un stat respectabil. Șasă sute de ani au mâncat pâinea robiei seculare. Nici un semn de viață n'au dat în cursul atâtor

secoli. Au fost aserviți și lipsiți de condițiile unei dezvoltări naționale, doară singur biserica de li mai adăpostea în cursul atâtor ani de robie, și azi la treizeci și atâtea ani ai libertății fac să se cutremure Țarigradul, de care au tremurat ei atâtea timp. Tot așa și sârbii. Lupta dela Cosovo (1389) le-a desființat statul, pe care tocmai atunci li așezase voevodul Lazar Dușan pe temelii solide. Cu moartea glorioasă a acestui țar-erou a căzut și poporul sârbesc în robia turcească, pânăce la începutul veacului trecut a succes unei părți a sârbilor a scutura jugul sclăviei și a forma sâmburele unui stătuț la marginile Dunării, care azi cutrieră cu ostirile sale învingătoare peninsula balcanică.

Iară turcul? Din vasta împărăție cucerită pe vremuri, azi cerșește mai mult grație, decât pace.

Grecia, care după aceeaș robie și-a eluptat pe un teritor neînsemnat libertatea nu atât prin vitejia ei, cât mai mult la intervenirea altor puteri, azi e un factor important, mâne poate cel mai important în maria Egee. Și dacă aceste trei popoare azi încă neînsemnate, vor putea cădea de acord asupra unui compromis de a rămânea coalitate și după aceste — Europa va avea de a ținea seamă de un nou factor, peste voia căruia nu se va mai putea așa ușor trece la ordinea zilei.

Oricum va fi, războiul din balcani dă bogat prilej de meditare celor ce sunt aproape interesați.

Și e fără îndoială, că urmele lui se vor simți în curând în politica tuturor țărilor atinse de împrejurări similare. Avem convingerea, că noi orientări se vor instăpâni în ceea ce privește și politica noastră încremenită de până acum.

Opoziția și legea electorală.

Opoziționalii au dat un comunicat oficios împotriva proiectului electoral al guvernului. În acest comunicat nu combat proiectul de legea electorală, pentrucă e anti-democratică, ci pentrucă e favorabil românilor. Vedeți duhul apponyan și aici? Pe când sutele de mii din Budapesta stau gata ca să-și verse sângele pentru democratismul dlor Apponyi și Andrássy, aceștia într'un comunicat oficios, primit de opoziția coaliată, nu vestejesc atât dispozițiile anti-democratice ale proiectului de lege electoral, ci bat în guvern pentrucă favorizează pe români. Iată ce zice opoziția:

În 18 comitate, unde locuiesc împreună slovaci și maghiari, acești din urmă vor avea să îndure o pierdere de 3905 de voturi.

Românii, cari se află în comitatele ungurene și bănățene, vor câștiga teren mai ales în Maramurăș, Sălăgiu, Bihor și Sătmar. În comitatul Sălăgiului și al Aradului vor avea Românii majoritate absolută.

În Ardeal, în comitatele Alba-inferioară, Făgăraș, Hunedoara, Dobâca, și Turda-Arieș Maghiarii vor pierde 21%, iară Românii vor câștiga 41%, adecă Maghiarii vor pierde 1575, iară Românii vor câștiga 3075 voturi nouă. În comitatul Solnoc-Dobâca Românii vor avea majoritate absolută.

În comitatele Bistriță-Năsăud, Brașov, Târnava-mică, Târnava-mare și Sibiu, unde Românii sunt mestecați cu Sași și cu Maghiari, acești din urmă vor pierde 06%, Românii 6% de alegători, dară Sașii vor câștiga 82%, față de numărul de azi.

Elaboratul opoziției, încheie șișrul cifrelor astfel:

„În Ardeal dispozițiunile proiectului electoral a guvernului cauzează pierderi uriașe maghiarimii și conturbă în așa măsură echilibrul în favorul Românilor, încât nu se poate să nu fim consternați în fața acestor rezultate triste“.

Asociația nemeșilor din Ardeal.

Scăpătații nemeși din Ardeal în adâncă lor amărăciune, că guvernul nu-i apără. (?) îndestul împotriva românilor, au hotărât, ca să se constituie într'o asociație cu reședința în Budapesta. Aici vor avea un birou care va urmări cu toată atențiunea politica guvernelor și va lua în apărare interesele neamului nemeșesc. În consecință va întreveni la guvern de câte ori e în primejdie vre-o moșie ungurească și de câte ori strigă bieți de ei după ajutor.

Correspondințe.

Sinod protopopesc în Giurgeu.

Martie 1913.

Dupăcum să știe, din protopopiatul Giurgeului a fost trecute la episcopia de Hajdudorog 6 parohii și 38 filii, cari în total numărau 7,077 suflete române gr. cat. Subtrăgând pierderea aceasta considerabilă, întreprinsă în mod atât de surprinzător și nespun de dureros, ne au mai rămas 9 parohii și 3 filii cu 15,060 suflete. În fața situații schimbate, s'a impus luarea măsurilor pentru orânduirea canonică a noului tract protopopesc, mai ales că a trecut la Hajdudorogh și parohia Gyergyószentmiklos, care începând din 1835 și până la finea fatalului 1912 a servit de sediu protopopesc. Și fiindcă parohiile au dus cu sine și pe preoți, astfel deodată am rămas și fără protopop și fără notar tractual. În consecință, preaveneratul consistor metropolitan, a încredințat pe protopopul Reghinului P. on. Ariton M. Popa, să țină sinod cu preoții din acest district, rămași la arhidieceză, care s'a și ținut în casele parohului român gr. cat. din Toplița-română, la 13 martie a. c.

După ultimul sinod ținut în pasesimile anului 1912 la Gyergyószentmiklos, aproape la anul a trebuit să îndeplinim aceeași datorie „în pământ străin”, căci pe frontispiciul dragălașei biserici și a caselor parohiale din Gyergyószentmiklos, zidite mai în anii trecuți cu atâtea jertfe și trudă, scris este „lasciate ogni speranza”... În acest centru, unde până bine de curând găsim un adăpost atât de sigur într'o mare de săcui și alergam cu atâtea dor la sinoadele de primăvară, pentru noi timpul îndatinat al revederii fericite și a re-

colecțiilor spirituale, — o liniște mormântală stăpânește azi totul și parcă glasul unui vechiu blăstăm relințat de curând, inexorabil ne redă refrenul categoric și sinistru „pentru voi aici nu mai este loc”...

Deprimarea, ce ne-a stăpânit inimile însănăgerate de revoltătoarea nedreptate — la sinodul din anul trecut, o am păstrat'o și pentru sinodul ținut la Toplița în acest an, din fericire însă a fost paralizată în mod simțitor la primul moment, prin măduosul și entuziastul cuvânt de deschidere al protopopului din Reghin, care cu atâtea însuflețire ne spunea între altele: „Roma care ne-a dat pe Bariț părintele ziaristicii române și pe Cipariu părintele filologiei românești, pe Bărnuț trimită libertății naționale, pe Murașănești cu glasul de deșteptare din moarte, pe Bunea mândria unui neam întreg și atâtea alți aleși cari din micul sălaș alui Inocențiu Clain, au împrăștiat credință adevărată și românism puritan pe toată întinderea de pământ, unde azi bate inimă românească. Aceasta Romă trebuie să rămână tot mama noastră dulce, iar noi fi ei buni”.

Sub impresia acestui magistral cuvânt pare că deodată ne-am trezit din buimăceala ce ne cuprinsese și regăsind firul normal, ce-l pierdusăm în anul anterior, am trecut la al II-lea punct din ordinea de zi, care era, designarea sediului protopopesc. Preotul Vasile Urzica a înaintat propunerea în scris, ca scaunul protopopesc să se mute la Varviz ca fiind parohia cea mai însemnată din săcuime și cu un trecut istoric. Preoții ceilalți din district însă sau declarat pentru Tulgheș, pe motiv că parohia aceasta ar fi centrul noului protopopiat din punct de vedere geografic.

Ca notar tractual, cu majoritate de voturi, a fost ales tot preotul din Tulgheș — Gregoriu Nistor.

S'a completat forul protopopesc s'a ales fisc tractual în persoana preotului Virgil C. Codârcea, din Șermeș care mai înainte era și defensor matrimonial.

Preoțimea nu numai protestează, ci în chipul cel mai hotărât iși susține dreptul de folosință perpetuă la casele parohiale din Gyergyószentmiklos, fiind acele zidite cu concursul material al parohiilor și credincioșilor români gr. cat. din district.

Postulatul acesta just, a fost trecut în protocolul ședinții sinodale.

S'a fixat cu aceasta ocazie, că nedreptatea cu împărțirea cvincvenalului pentru preoții români gr. cat. să manifestă în 3 direcții prin aceea că: 1., mulți preoți îndreptățiți au fost omiși cu totul, 2., preoți cu zeci de ani de serviciu au primit numai un cvincvenal și în fine 3., la mulți li-s'a asignat o sumă arbitrară și minimală de cvincvenal. Pentru evitarea acestei anomalii, sinodul roagă pe Preaveneratul Ordinariat să întreprină la locurile competente, ca și preoțimea noastră să fie tratată de-o potrivă cu a celorlalte confesiuni din patrie, măsura cu care să măsură reformatărilor lui Tisza, să se întrebuinteze și pentru noi.

Sinodul în fine își exprimă dorința, ca parohia Toplița încă să fie afiliată la noul district protopopesc.

Dupăce alesul notar tractual aduce mulțămite P. On. presidiu pentru tactul și înțelepciunea cu care a condus sinodul, ședința să ridică.

În zilele aceste a sosit ordinul dela vicariatul din Hajdudorogh, că limba de propunere în școlile de pe teritoriul acestei dieceze, nu poate fi decât cea maghiară. Prima rândunică.

uua.

FOIȚA.

Învățăminte din războiul balcanic.

(Continuare și fine).

Încă din 1857, Comisiunea europeană întrunită la București spre a cerceta protocoalele Divanurilor, a descris în culori negre starea țărânimii și și-a manifestat neîncrederea în clasele noastre stăpânitoare:

„Chestiunea condițiunii sociale a țărânilor — cetim în raportul Comisiunii, — a parcurs de un veac faze deosebite, dar nici un guvern n'a știut să asigure o bună stare populațiunii rurale, nici să preîntâmpine răul, care astăzi începe a lua proporțiuni atât de mari”...

„Acest rezultat negativ, lipsa de înțelegere asupra aplicării unei măsuri recunoscute în unanimitate ca fiind indispensabilă dovedește încă odată că, dacă această reformă va fi lăsată în singura grijă a părților interesate, ea nu va putea niciodată să fie realizată cu echitate și spre mulțămirea tuturor”...*)

Raportul comisariatului francez, Talleyrand, e și mai drastic:

*) D. C. Sturdza-Șcheeanu, — „Acte și legiuiri privitoare la chestia țărănească”, vol. II, p. 172.

„În condițiile politice și sociale în care se află Principatele, este vederat că această problemă socială nu poate fi părăsită în voia inițiativei lor ocârmuitoare sau legiuitoare. Desbaterile Divanului moldovenesc, care n'au ajuns la nici un rezultat, dau o dovadă despre acest adevăr. O soluțiune, fie ea chiar cea mai echitabilă, va fi primită fără zguduire numai dacă principiul care-i slujește de temelie ar fi obținut de mai înainte sancțiunea Puterilor”...*)

Cu alte cuvinte, comisarii marilor Puteri afirmă categoric, că clasa noastră stăpânitoare e incapabilă să dea o soluție dreaptă chestiunii agrare, și că această soluție trebuie să-i fie impusă din afară...

Și, spre rușinea noastră, Comisiunea europeană ne indică și primejdia ce izvoarește pentru țările române din faptul că reforma agrară a fost realizată, din 1848, în Transilvania și Bucovina, și se pregătește și în Rusia, adică pentru țărâni Români din Basarabia...**)

Acesta este fierul roș, pe care reprezentanții oficiali ai civilizațiunii europene l-au pus pe fruntea claselor noastre dirigitoare...

Și istoria a dovedit că pedeapsa a fost meritată, căci după o jumătate de veac, cum

*) D. A. Sturdza, — „Acte și documente, etc.” v. VII, p. 145.

**) D. C. Sturdza-Șcheeanu, op. cit., II, p. 172.

constată raportul oficial din 1906, am ajuns la acea constituție agrară, în care, în vârful piramidei sociale, o mie de oameni stăpânesc patru milioane hectare (cu păduri), la baza ei se sbat aproape 1,500,000 de nevolnice gospodării țărănești, cu numai trei milioane hectare, — și dacă statistica mai poate înregistra o ridicolă cifră de proprietate mijlocie, aceasta se datorește mai cu seamă... Dobrogei!...

Iar istoricul țărânimii noastre poate astfel rezuma studiul comparativ al situațiunii agrare din Ardeal, Bucovina, Basarabia și România:

„Constatăm, că din toate țările locuite de Români, România liberă, adică țara unde ar fi trebuit ca Românul să se simtă mai la îndemână, să trăiască mai dulce, era aceia în care obștia neamului, puterea lui, era tratată mai cu neomenie, era mai desbrăcată de drepturile ei strămoșești a supra pământului ce-l stropia de veacuri cu sângele și cu sudoarea ei”...*)

Și din tot studiul se desprinde ca o lege fatală: cu cât un teritoriu românesc a fost deslipit mai din vreme de trunchiul României libere, cu atât starea țărânimii lui e mai prosperă, și cea mai prosperă este în acele părți cari n'au fost niciodată alipite de acest trunchiu... Iar coboritorii ostașilor

*) Radu Rosetti, — „Pentru ce s'au răscolat țărâni?” p. 426.

Cateheza.

Cum trebuie făcută o cateheză bună?
(Specimen din scriptele episcopului
Augustin Egger.)

d) Cum să influențăm asupra moralei copiilor?

Scopul catehezei e sfințirea modului de gândire al copilului și a întregii lui vieți. Acest scop măreț nu-i iertat să-l pierzi nici când din vedere, ca astfel să unim educarea sufletului cu cea a trupului.

1. Să învățăm pe copil ce poruncește și ce oprește Dzeu, pentru ce trebuie să-i ne supunem; cum se trăim o viață virtuoasă și cu frica lui Dzeu. Tot cuvântul să se îndrepte sau spre una sau spre alta.

2. În privința morală copii nu-s oameni desăvârșiți, ei trebuie crescuți în direcția aceasta. O droaie de porniri și rele și bune îngrămădesc sufletul copilului cari trebuie pușiite sau cultivate și dezvoltate prin educație creștină. Pornirile și explicările sunt tare deosebite la diferiții copii și tocmai pentru aceea e de foarte mare însemnătate să cunoaștem aceste aplicări și să le dezvoltăm în spre bine. În lucrul acesta trebuie să fim cu băgare de samă mai ales la următoarele: a) Dacă observăm în copil vre-o greșală sau slăbiciune de pildă irreverență în biserică, nesupunere, aplicare spre minciună, nesaț s. a. pentru întâia dată îl admoniem și dojenim între 4 ochi, cu toată rigoarea însă cu deplină bunăvoință. b) În caz de repetiție îl muștrăm, îl luăm la refec, mai întâi în secret, apoi publice, dar nici când în chip pătimăș și cu mânie (răutate); ci mai ales cu blândețe, cu adevărată îngrijorare, cu durere și întristare adâncă. c) Dacă ar

ajunge lucru la pedeapsă, bine trebuie chibzuit cine să o aplice: preotul, părintele, sau însuși învățătorul (instructorul). La tot cazul aceasta să se facă cu tact (circumspect). Cel ce instruiază (catehetul) trebuie să folosească toate mijloacele ca deoparte să câștige dragostea și încrederea elevilor, de altă parte să-și asigure respectul acelora față de el. Așa d. p. și numai o privire aspră are de multeori atâta efect cât o pedeapsă bineșimțită. Pentru copilul bun metoda aceasta succede de minune, și mai mult poți face în chipul acesta decât cu pedeapsa. Pentru astfel de copii tractarea dură și prea rigoroasă pricinuește o disciplină forțată și urgisită, pecând tractarea bună și blândă câștigă curerește inima copilului, îl îndeamnă la lucru îl face să muncească de bunăvoie și cu plăcere. Dacă trebuie să pedepsești cu mânie iar asprimea să fie dreaptă și nepărtimitoare. d) Să observăm și cumpănim bine ce influență au asupra copilului cuvintele și faptele noastre. Scopul mijloacelor corective, al înfruntării și pedepsei, nu e să ne arătăm mânia, ci să îndrepte pe copil. Fiecare știe ce mijloace ar avea influență bună asupra sa; între anumite împrejurări date, de acele să se folosească față de elevii săi și va obține rezultat favorabil.

3. Durere! sunt și copii cu cari părinții nu-și prea bat capul și cari sunt între astfel de împrejurări încât nu văd numai rele. Să nu ne mirăm dacă astfel de copii nu au nici purtare bună și nici nu învață. Cu atari copii dacă greșesc, dacă sunt răi, trebuie purces mai ales cu compătimire, cu regret, decât cu asprime; greșelile lor nu sunt urmarea naturii stricate ci a împrejurărilor familiari. Onestitatea și fericirea acestor fel de copii, atârână dela aceea cum tractează cu ei un al treilea. În atari cazuri trebuie să fim băgători de samă la următoarele: a) Nu judeca și nu

osândi în fața copilului pe părinți lui. b) Ni-ziește te ca prin tractare iubitoare și blânda să câștigi dragostea și încrederea acestor fel de copii căci, dacă ai câștigat simpatiile lor i-ai câștigat și pe ei pentru Hristos. c) Să te socotești de slugă Păstorului bun, care pleacă să caute mieluseii cei perduți. Fă ca El, cu dragostea ce pricinuește îngrijorare și cu blândețe de părinte condu mielusele pierdute în staulul lui Hristos și bunul Dzeu va face să se îplinească întru tine cuvintele sf. Scripturi: „Tatăl meu și mama mea m'au părăsit pe mine, dar Dumnezeu m'a primit.“

Reviste.

Scutari. Demersul ambasadorului Austro-Ungar la Londra. Conferența ambasadorilor la Londra, așa se vede, că anume nu se grăbește de-a finaliza chestia hotarelor albaneze, până când trupele muntene și sârbe nu vor ocupa fortăreața Scutari, ca astfel în fața faptului împlinit Albanezii să abzică de bunăvoie de Scutari. Austro-Ungaria însă, a cărei interes de căpetenie este, ca orașul Scutari să rămână al Albaniei, vrea să pună capăt oricărei trăgăneli. De aceea a încredințat pe ministrul său plenipotențiat dela Londra, pe contele Mennsdorf-Pouilly, ca să aducă la cunoștința conferenței, că pretinde ca orașul Scutari să fie dat Albaniei autonome, și că Austro-Ungaria nu

lui Mircea și ai lui Ștefan, aruncându-și privirea peste Dunăre, se pot întreba cu durere: care le este răsplata pentru vitejia, cu care strămoșii lor au scăpat țara de soarta raialei turcești?...

Această situație, în primul rând, determină aceea groznică izolare a satelor noastre, multumită căreia țara parcă ar fi locuită de două popoare străine. De aci decurg și toate scăderile vieții noastre de stat: politica mioapă și lupta vehementă de coterii, desfrâul administrativ, regimul electoral oligarhic și analfabetismul asiatic, — după o jumătate de veac de constituționalism și de învățământ „obligatoriu“...

Când, cum spune d. Radu Rosetti, o oligarhie atot-puternică se ridică deasupra obștei, robită economic, lipsită de drepturi politice și de cea mai elementară cultură, — nici o viață națională sănătoasă nu-i cu putință.

Cu drept cuvânt, într-o broșură recentă, dl Vintilă Brătianu pune în legătură cele trei „crize de stat“: din 1901, 1907 și 1913.

Toate nu sunt decât rezultatul dezechilibrului social:

Când glasul „obștei“ muncitoare și plătitoare de dări nu este ascultat, — un „guvern popular“ înseamnă un guvern cheltuitor; raporturile agrare se înăspresc peste limitele imaginabile într-o țară civilizată; și o coterie la guvern se poate juca de-a răs-

boiul civil, când adevăratul războiu bate la ușă...

Iar pentru această situație cu toții suntem responsabili, toată clasa diriguitoare: față de egoismul feroce al unora, șovăelile și lipsa de energie și curaj a altora nu se prezintă decât ca o formă de complicitate socială...

Dar astăzi am ajuns la cel mai primejdios povârniș al istoriei naționale, când clasa noastră diriguitoare are, poate, pentru ultima oară putința de a-și da dovada de vitalitate și de conștiința datoriei.

Locul Imperiului Otoman luându-l, eventual, confederația balcanică, suntem amenințați să fim strânși ca într'un clește de două mase de slavi.

În momentul acesta chiar, ca răspuns la revendicarea din parte-ne a celor mai elementare garanții pentru viitor, presa rusesească ne-a amenințat cu împărțeala în „gubernii“, iar cea bulgărească — cu răscoale țărănești...

Ziarele noastre, cu drept cuvânt indignate, au invocat dragostea de țară a țărânului nostru.

Au dreptate.

Însă... nu patriotismul țărânului român are nevoie de apărare, căci țărânul e singurul care și-a făcut datoria față de țară, și singurul care nu e responsabil pentru situația în care ne găsim.

Patriotism trebuie să dovedim noi, clasa diriguitoare, să-l dovedim, arătând țărânului că el n'are nevoie să asculte glasuri amăgitoare de peste hotare, că numai în țara lui el își poate asigura dreptatea și o soartă mai fericită.

În fața realității triste, nici declamațiile patriotice, și nici chiar votarea grabnică de credite militare, nu sunt de ajuns.

Suntem datori să astupăm prăpastia care ne izolează de satele noastre, dând astfel vieții naționale o temelie mai sănătoasă și mai multă intensitate.

Emoțiunea atât de vie, provocată în toate clasele societății noastre de moartea lui Spiru Haret, — care toată viața a chemat la datorie clasele culte și a muncit fără preget la deșteptarea satelor, — ne dovedește că în conștiința națională astăzi a pătruns adânc necesitatea imperioasă de a pune la ordinea zilei rezolvirea definitivă a acestei mari probleme de regenerare națională.

Pentru toate sufletele vii ale acestui neam, evenimentele din urmă și perspectivele viitorului apropiat nu mai îngăduie trăgănire.

Iar elementele problemei pentru întreaga opinie publică progresistă a țării, — indiferent de nuanțe și etichete, indiferent chiar de ciorovăelile meschine ale politicianismului curent, — se încheagă într-un vast

va recunoaște nici un fel de fapt împlinit, ci în caz de lipsă își va valida altcum punctul său de vedere.

Inchiderea sesiunii parlamentare. Convocarea sesiunii nouă pe 5 Maiu a. c. Sâmbătă, în 15 Martie, a fost ultima ședință în sesiunea actuală atât în cameră, cât și în casa magnaților. În cameră de astă dată a fost de față iarăș numai partidul guvernamental. După terminarea unor formalități prim-ministrul, Lad. Lukács, a prezentat un preînalt rescript regal, prin care sesiunea actuală se închide iară cea nouă se convoacă pe 5 Maiu a. c.

În casa magnaților asemenea s'a dat cetire acestui rescript.

Diferendul româno-bulgar: declarațiile prim-ministrului Geșov. Mijlocirea unei rezolviri pacifice în diferendul româno-bulgar este încredințată de amândouă țări conferinții ambasadorilor dela St Petersburg.

Conferința și-a început pertractările. În țările interesate însă opinia publică continuă a fi agitată. O urmare a acestei stări agitate este interpelația, ce i-s'a adresat prim-ministrului Geșov în ședința din 14 Martie n. a sobraniei bulgare. Ministrul președinte a fost întrebat, că oare promis-s'au României recompense teritoriale? Geșov în răspunsul său s'a ocupat pe larg cu conflictul româno-bulgar. A declarat anume, că spre a rezolvi acest conflict pe cale pacifică Bulgaria a promis în cursul pertractărilor prealabile, că va da autonomie bisericească și școlară cuțovlahilor, și că România va avea dreptul de a subvenționa instituțiile bisericești și școlare ai

acestora; mai departe este gata a dărâma forturile Silistrei, a rectifica frontiera prin cedarea unui trilateral la țărmurile mării negre.

România — a spus Geșov — n'a fost mulțamită cu concesiunile acestea ci a pretins cedarea liniei Turtucaia—Balcic, împreună cu Silistria, Bulgaria însă până acuma nu și-a dat învoirea la cedarea acestei linii.

Succesele în crucișătorului turcesc Hamidje. Vasul de războiu Hamidje, a pornit singur o acțiune în contra țărmurilor balcane a Mării Adriatice; acțiunea se pare a fi urmată de un succes neașteptat. Mai întâiu a bombardat tabăra Sârbilor dela Durazzo, apoi a plecat cătră portul San Giovanni di Medua, unde asemenea a bombardat 7 vase grecești, cari au fost adus muniție pe seama Sârbilor. În urmă bombardării un vas s'a scufundat imediat, iară celealalte, 6 într'atâta au fost alterate, încât au trebuit să fie scufundate tocmai din partea comandorilor.

Acțiunea vasului Hamidje este salutată cu bucurie de Turci, cari au dat comandantului vasului titlul de »Căpitanul învingător«.

Noutăți.

Din arhidieceză. Moise Brumboiu par. în Tohanul vechiu, a fost numit paroh în Brașov și protopop al Brașovului; V. B. Munteșescu, paroh în Solovăstru, a fost numit paroh al Dâmbului de câmpie; Valeriu P. Maior, adm. parohial în Șoroștin, a fost numit paroh în Solovăstru; Liviu Costea, adm. parohial în Tic, a fost numit paroh în Feisa (distr. Biei); Emiliu Marcu, adm. parohial în Răvășel a fost numit adm. parohial în Tic; George Spinean, paroh în Nandra a fost numit paroh în Răvășel.

plan de reforme, care poate fi precizat în puține postulate:

1. Lărgirea dreptului de vot, pe baza colegiului unic, pentru toți știutorii de carte, ca o îndrumare firească spre sufragiul universal, și reprezentarea minorităților.

2. Întărirea, pe aceeași bază, a organelor de autonomie locală, și ocrotirea lor împotriva abuzului de dizolvări arbitrare.

3. Asigurarea pentru fiecare cetățean a dreptului de apărare legală împotriva abuzurilor administrative și a încălcărilor libertății individuale.

4. Înființarea de școli indestulătoare pentru întreaga populație școlară, pentruca învățământul obligator să fie o realitate.

5. Legislația protectoare a muncii și recunoașterea sindicatelor muncitorești ca mijloc legal de apărare a intereselor profesionale.

6. În sfârșit, întregirea reformelor agrare, atât în ce privește ocrotirea muncii, cât și pentru a trece în stăpânirea țărănimii,

fără întârziere și la nevoie prin expropriere silită, a cel puțin două milioane de hectare.

Pe această cale numai, ruptura dintre orașe și sate va putea dispărea și țărănimii i-se va asigura în stat locul ce i-se cuvine, după însemnătatea ei reală în viața națională.

Atunci țăranul-proprietar liber, știutor de carte și alegător, — când la majorat, ca și cetățeanului Elveției libere, i-se va da în mână pușca — va fi chezașia cea mai neclintită a viitorului național.

Iar fără aceste »compensațiuni interne«, după expresiunea fericită a dlui N. Iorga, orice am putea dobândi prin stăruința diplomaților va rămânea fără rost trainic, și chiar cheltuelile pur militare nu ne-ar mai da pentru mult timp un scut de nădejde, fiindcă în aceste vremuri o armată recrutată din robii satelor nu mai poate constitui o forță națională...

C. S.

Concurs. Pentru beneficiul parohial Ludoșul de Murăș cu protopopiatul Ludoșului, devenită vacantă prin trecerea în pensiuine la propria rugare a parohului protopop Preaon. Nicolau Solomon, se excrie concurs cu termenul de 31/18 Martie 1913 inclusive.

La datorința preotului de a celebra pentru popor Dumineca și în sărbători. La reflexiunile On. dr. Brinzeu din nr. 20, referitoare la aplicarea s. Liturghii pentru popor, numai atâta zic, că dacă enunțatiunile s. Congr. a C. ar fi așa precum le califică dânsul, atunci nu s'ar provoca la ele nici canoniști nici pastoralisti întru rezolvarea dubielor. Așa în Teologia pastorală de dr. Beuger I. I. p. 730. după ce se expune datorința celor din cura animarum de a celebra și aplica s. Liturghie pentru popor în Dumineci și sărbători în sensul decretului Conciliului Tridentin, continuă: die Congregation des Concils, welcher allein zusteht, den Sinn jener Beschlüsse zu erklären etc. Iar în Kirchenrecht de Georg Filip la p. 227 despre s. Congr. a C. se zice: entscheidet die Congregation selbst un der Papst erteilt die Sanction. Da aber das Concilium von Trient den gesammten Kirlichen Rechtszushand umfasst, so hat die Congregation die Competenz in Betreff der Auslegung des canonischen Rechtes überhaupt, că pentru popor s'ar putea aplica s. Liturghie numai când e de față, nu stă, pentrucă natura lucrului (offerre pro ovibus) pretinde numai aplicarea personală din partea preotului în biserica parohială. dar nu și prezența a tot poporul, că fructele s. Liturghii se aplică și pentru cei absenți (și pentru ceice pentru cuvioase cauze nu sunt de față, vezi liturgier). Apoi, că preotul poate aplica fructul s. Liturghii pentru popor și în zi de lucru se vede și deacolo, că dacă preotul este sărac, poate cu dispensare episcopoească, în zile de Dumineci ori sărbători se aplice s. Liturghie pentru stipendiu iar datorinței de a aplica pentru popor are se satisfacă peste săptămână. (Benedict XIV M. sacr. 2. p. 57, 58).

Obiecțiunile cu postul nu sunt la loc, pentrucă postul stă sub alte principii și reguli, iar cu dispensare dela Episcop și în postul mare se poate celebra Liturgia s. Ioan Gurădeaur în toate zilele.

Spre închiere adaug, că cine nu e în curat cu lucrul, ceară inviațiuni dela autoritatea competentă, că prin dispute tot nu se va lămuri.

Cu aceasta și din parte-ne discuția o considerăm de încheiată.

Mângăierea creștinului. Păr. protopop Ioan Genț dela Oradea mare a avut un foarte norocos gând, atunci când a publicat cartea sa de rugăciuni »Mângăierea creștinului«. În mai puțin de 6 ani a desfăcut 10000 de exemplare și acum a publicat ediția a III în alte 7000 exemplare, cari suntem siguri, că se vor trece ca și celelalte. Și merită cartea aceasta atenția ce i-o dă publicul. Păr. Genț la fiecare ediție face însemnate îndreptări spre bine, atât în ce privește cuprinsul cărții, limba și alegerea rugăciunilor, cât și tiparul și hârtia. Ediția aceasta e tipărită de pildă pe o hârtie bine satinată și cu un caracter de litere foarte ceteț și plăcut. În ediția aceasta a mai adaus rugăciunile ce le cetește preotul la utrenie și vecernie, cari fiind foarte frumoase pot fi

cetite cu mult folos de oricine. In schimb însă a lăsat afară Acatistul Dnui Hristos, rugăciuni câtră puterile cerești și toți sfinții și alte rugăciuni mai mărunte. A adaus apoi duioasa și plină de evlavie rugăciunea compusă de P. S. Episcop Demetriu al Orășii din prilejul sfințirii bisericii, ridicate din marinimia sa în satul natal Tâmpăhaza-Uifalău. Regretăm numai aceea că autorul n'a acceptat propunerea făcută la ediția precedentă, de a publica la sfârșitul cărții și călindarul, însemnând simplu zi de zi numele tuturor sfinților. De asemenea e regretabil că autorul întregeste textul Credeului cu dela sine putere cu: „Și dela Fiul“. Asupra acestei proceduri i-s'a atras odată atenția încă la edițiile de mai înainte și cu toate aceste, aflăm particularitatea aceasta și acum. Din parte-ne nu putem decât se reprobăm aceasta mai ales, că Roma a declarat de atâtea ori, că în ceea ce privește ritul, cântările și forma orientală a bisericii noastre: „Nihil innovetur“. Cărțile liturgice și de rugăciune apărute la Blaj nu au nici una inovații de aceste. Și e cu atât mai mult regretabilă aceasta greșală, cu cât nu putem admite principiul interpretării individuali în chestii, cari aparțin întregii bisericii. Noi sperăm, că dl Genț va rețipări coala cu pricina și va primi textul acceptat în biserică noastră. În speranța aceasta noi recomandăm Mângăierea creștinului cu toată căldura ecitorilor noștri. Cartea de rugăciuni are felurite legături dela cea ordinară, dar destul de simpatică și solidă, care costă 1 cor. până la cea mai fine. Se află de vânzare și la librăria noastră arhidiecezană.

Legat papal la viitorul congres eucharistic, ce se va ținea în insula Malta — după *Osservator Romano* — va fi cardinalul *Ferrata* plinind în aceeași vreme și demnitatea de președinte al congresului. În suita cardinalului legat vor fi numiți *Federico Teschichini*, prințul *Barbarini* și cameratul secret papal *Humphry*.

Noul nunțiu apostolic din Madrid la Roma. Noul numitul nunțiu din Madrid *Francisc Ragonesi* arhiepiscop titular în Mira fost delegat apostolic în Columbia în 6 Martie a sosit din Columbia la Roma.

După petrecere de o săptămână va merge direct în Spania spre ași ocupa noul post. În acest timp să va prezenta în audiența la Papa și la secretarul de stat, dela care va primi instrucțiunile de lipsă.

După cum se știe, afacerile Spaniole încordate vor da mult și greu lucru noului nunțiu, dar după evenimentele din urmă, se crede, că noul nunțiu va putea învinge aceste greutăți și în sfârșit se va restabili din nou pacea și armonia diplomatică dintre Spania și Vatican.

Edificarea noului gimnaz săsesc din Sibiu. În anul acesta se va începe clădirea noului gimnaz ev. lut. săsesc din Sibiu. Noul edificiu se va ridica cu spesele statului, care spre scopul acesta a încuviințat o subvenție de 400,000 coroane. Gimnaziul se va ridica pe locul de patinaj din *Schevisgasse*, acolo unde se ridică azi casa atât de cunoscută și în luptele noastre politice culturale *Gesellschaftshaus*.

Numărul școlărilor în școlile populare săsești. Cea ce face în ziua de astăzi instrucția în multe locuri iluzorie

este numărul mare al școlărilor. Pretatindenea se plâng învățători că școlile sunt prea tixite. În fața acestei împrejurări și cele mai distinse puteri didactice sunt incapabile de a realiza progresul așteptat. La noi în țară stau în privința aceasta mai bine școlile săsești. Un preot a socotit, că numărul mijlociu al școlărilor din școlile elementare săsești se împarte astfel: în districtul *Mediașului* se vin pe o clasă 51 copii de școală, în a *Sibiului* 72. În al *Brașovului* 47, *Bistrița* 49, *Sassebeș* 55, *Sighisoara* 43, *Șeica* 58 *Cinc* 34, *Cohalm* 50, *Reghin* 56.

Semnele vremi. Deodată cu începutul primăverii s'au început asențările pe tot întinsul monarchiei noastre. După știrile de până acum în cercurile cari au trecut peste asențare, rezultatul e din cale afară trist și îngrijitor. Bunăoară în cercul *Lugojului* (românesc) din 407 feciori numai 98 au fost găsiți apti pentru serviciul militar.

Asemenea rezultate triste, au dat și cercurile ungurești, de ex. la *Nagykörös* din 568 au fost asențați numai 137 iar în cercul *Calocei* din 966 au fost aleși numai 213.

Slabe nădejdi pentru viitorul armatei noastre, căci pe lângă numărul grozav de mare a celor degenerați — victime ale abuzului de alcool, și a păcatelor trupesti (concubinatelé nevârstnicilor) —, în măsură mai mică și cei asențați vor fi atinși. Aceste simptome îngrijitoare mai dureros ne ating pe noi românii, despre a căror curaj și bărbăție în trecut au avut cuvinte de laudă chiar și străini. E timpul suprem ca cei chemați — până ce nu e prea târziu — se afle mijloacele de rezistență pentru împedecarea acestui rău mare ce roade la rădăcina neamului nostru.

Agenți și bilete de recomandare. Agenții diferitelor firme și întreprinderi au aflat azi un nou mijloc de trager pe sfoară. Se adresează de regulă unui personaj mai cunoscut clientelei, pe care o adulmecă și cu biletul aceluia urnește lumea la cumpărate. Sunt însă cunoscute scrisorile unei bănci de asigurare italiene, adreseate preoților noștri, în cari un înalt oficial dela nunciatura din *Vieua* a stăruit pe lângă curatoratele noastre, ca bisericile, casele parohiale etc. să le asigure la banca respectivă. Acum cetim în *Libertatea* că un agent cutreeră satele din jurul *Sibiului* cu scrisoarea de recomandare a unui secretar consistorial din *Sibiu*. Atragem atențiunea preoților noștri, ca în asemenea cazuri să fie cu ochii în patru și să nu se lasă trași pe sfoară de nici un fel de scrisoare de recomandare.

Criza financiară și cametele. *Libertatea* din *Orăștie* ia poporul datorăș în apărare împotriva manoperelor fără inimă a unor bănci, cari și în criza aceasta economică a ținut de cuviință a storce, cât numai au putut. Se provoacă la banca „*Victoria*“ din *Arad*, ca la un exemplu strigător care a realizat în anul expirat un plus-câștig de 120 mii cor. față de anul precedent. *Revista economică* din *Sibiu* și cei interesați se explică în felul lor — dară *Libertatea* nu se lasă intimidată de cifrele, cu cari domnii respectivi vreau să arunce nășip în ochii lumii. Căci lucru e limpede. Cele o sută douăzeci de mii cor. a trebuit să le verse cineva în buzunarele celor dela *Vic-*

toria. Și acel cineva nu poate fi altul decât poporul datorăș, care a ingenunchiat și plătit.

De ale pocăiților. Pe când revista teologică din *Sibiu* ne ascrie nouă uniților toate relele venite asupra bietului popor românesc, preoții lor și ai noștri, azi mâne nu mai pot răsbi cu secta tot mai cutezătoare a pocăiților. Ca un blastem se întind învățăturile anabaptiste prin locurile românești înapoiate în cultură și distrug orice bună înțelegere și avânt pe progres în comunele unde să sălășluiesc. În *Apahida* a fost mai pe urmă un războiu de natură religioasă între anabapțiști și greco-orientali. A murit un pocăit, pe care soții lui voiau să'l îngroape după ceremoniile lor. Preotul gr. or. s'a opus însă. În ziua înmormântării cele două partide s'au încăerat în cimiter, făcându-se de răsul tuturor. Din luptă au ieșit biruitori gr-orientalii, cari punând mâna pe copârșen l'au prohodit și apoi l'a coborât în staul pământului. Pocăiții rămași au scăpat cu capetele sparte și cu câteva leziuni mai ușoare. Acum umblă să-și repareze onoarea la forurile civile.

Aprinderea gazului dela Șermășel. Locuitori din *Șermășel* în 14 martie n. din nou au fost martorii unei explozii de gaz. Explozia s'a întâmplat dimineața la 3 oare și a sămănat mult cu cea din anul trecut. Se spune că gazul ieșit din o fântână nouă a prins foc din o schintee dela motorul electric. Focul s'a răspândit ca iuteala fulgerului, încât în câteva clipite au prins flăcări instalațiunile de sordagiu, înalte de 25 metri. După-ce au ars acestea, a explodat și gazul, încât a nimicit tot ce a fost în jur. Gazul și acum arde cu o flăcără mare. Muncitorii își dau toată silința se stingă focul și să oprească eșirea gazului dară lucrul merge încet, pentru-că fântâna e afundă de 344 metri iară gaz iasă la oară în cantitate de 30 de metri cubici. *Paguba* e de 150,000 de cornane.

Vasele pentru transportarea laptelui să fie curate. Ministrul de agricultură a adresat un ordin tuturor municipiilor, în care le atrage atenția asupra faptului, că din cauza necurățeniei vaselor, cari se folosesc la transportarea laptelui pus în comerț, s'a întâmplat de mai multe ori cazul că microbul diferitelor boale de vite, — boala de unghii și de gură mai ales — a fost răspândit și în regiuni, în cari mai înainte nu se răspândise această boală. Pentru ca să se evite eceste cazuri în viitor ordinul dispune ca, — în interesul salubrității publice — toate vasele pentru transportul de lapte pus în comerț, să fie bine spălate, atât pe dinăuntru cât și pe dinafară, înainte și după folosirea lor. Ordinul deobligă la aceasta atât pe producții cât și pe comercianții de lapte. Toate abaterile dela acest ordin vor fi pedepsite cu amendă până la 200 cor. sau închisoare corăspunzătoare.

Cinema „Edison“. Reprezentațiile, ce se perândează la Cinema „*Edison*“ în sala cea mare dela otelul „*Univers*“, sunt de o atracție extra-ordinară. Dl *Alex. Marele*, proprietarul cinematografului a procurat filmele celea mai nouă, ca să satisfacă întru toate așteptărilor.

Reprezentațiile se țin *Joia, Sâmbăta, Duminica și în sărbători* la orele 5 și 8 seara.

Partea Literară.

Despre viața curată. Indreptar pentru tinerii culți.

de
ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de
EMIL TATAR.

(Continuare).

Și fericirea auzindu-mi glasul, îmi șoptește: pe mine mă căutați? Pe mine m'a născut viața curată. Raiul a dispărut de pe pământ cu săvârșirea celui dintâiu păcat; de atunci se numește pământul valea plângerii... Dar totuș a mai rămas pe pământ un tezaur scump, neprețuit: pacea, liniștea sufletului curat. Dacă te-ai mărturisit vreodată și ți-ai plâns din inimă păcatele, atunci cred, că ai gustat din fericirea, care izvorește din conștiința curată.

Domnul Hristos, după ce a plinit lucrarea răscumpărării, după înviere, — e de fusesmat, — că totdeauna cu aceste cuvinte saluta pe învățăceii săi: Pace vouă! Pace, pacea mea o dau vouă, pe care lumea nu o poate da. Așadar nu eu ci însuș Răscumpărătorul zice, că pacea conștiinței e cea mai mare fericire pământească; fructul cel mai dulce al răscumpărării noastre e prin urmare, liniștea conștiinței.

Când armonia organismului din trup nu e conturbată, zicem, că suntem sănătoși și ne cuprinde simțământul acela plăcut al sănătății, pe care foarte mulți numai atunci încep să-l prețuiască, când nu-l mai au.

În boală suntem cuprinși de un sentiment neplăcut.

Când omul trăiește o viață curată, așa dară e în armonie cu Dumnezeu, din sănătatea aceasta a sufletului răsare pacea sufletului, care e temelul oricărei fericiri.

Fericirea pământească curge din două izvoare: din religiunea lui Hristos și din natura frumoasă; din ambele izvoare numai omul curat poate gusta în măsură deplină.

Omul curat e înfrățit cu natura, căci se supune voinții lui Dumnezeu, ținând poruncile Lui și de aceea vede multe frumseți în natură, pe cari cel necurat, nici măcar nu le bănuiește.

O, cum se bucura sfântul Francisc de Assis, sfântul Antoniu de Padua, de o floriceică, de o pasare, de un fir de iarbă, întocmai ca un copil, care mai întâiu vede natura, sau ca un orb, care după mulți ani de întunecare își recapătă vederea!

Pentru un astfel de om natura nu e altceva decât cartea deschisă alui Dumnezeu, și în cursul stelelor, în legile chimiei și ale fizicii, în viața plantelor și animalelor, el va citi ideile lui Dumnezeu, cari toate mărturisesc de bunătatea, înțelepciunea și puterea acestui Dumnezeu!

Sufletul curat e foarte simțitor pentru poezia din natură, care e poezia cea mai măreată, pentru că autorul ei e însuș Dumnezeu.

Adevărurile religiunii, deși sunt mărețe, totuș sunt abstracte, căci nu cad sub sim-

țiri; dar cu toate acestea copilul are mai mare aplicare spre religiune și o învață mai bucurat; copilul în mod instinctiv se lipește de Dumnezeu, tot asemenea și omul curat — care e un băiat mare — instinctiv se îndreaptă spre religiune, care îl leagă de Domnul său, de Dumnezeu.

Deja Tertullian a zis: anima naturaliter christiana. Uneori și păcătosul își îndreaptă gândul spre Dumnezeu. Omul curat nu e reținut de legăturile trupului, ca un vultur se înalță sufletul lui către Dumnezeu și în sferele mărețe ale religiunii, atâta lucrurile cele mai curate, cele mai ideale.

Păcătosu, cufundat în plăcerile trupești se uită oarecum cu milă la omul curat, fiindcă acesta nu vrea să mănecă din troaca porcilor, și în orbirea sa păcătosul crede, că a aflat fericirea, fiindcă se delectează mai mult.

Dar se înșeală amar! Căci, îndatăce s'a stricat pacea dintre suflet și trup, dintre suflet și Dumnezeu, a sburat și liniștea și fericirea inimii și se sbate păcătosul ca peștele pe uscat. Ca să înădușe neliniștea inimii se dă cu totul plăcerilor; dar toate desfătările câte le poate ajunge: teatrele, petrecerile, mâncarea și beutura, nu sunt în stare, să-i recâștige pacea inimii. Înzădar vrea să se adoarmă păcătosul, că e liniștit, îl face de minciună inima, conștiința sa strigă din toate puterile: non est pax impiis, nu are pace și liniște omul păcătos!

Dacă tu, iubite cetitorule, ai avut nefericirea să cazi în păcat, spune-mi: nu am drept? Nu ai simțit săgețile păcatului? Nu s'a depărtat după cel dintâiu păcat pacea sufletului tău?

Dacă păcatul te face fericit cum îți explici faptul îngrozitor, că băieți, cari abia au crescut din hainele de copii își lapădă viața tină, ca o sdreantă fără nici un preț? Nefericiții aceștia ne arată, că numai fericire nu aduce păcatul: aceștia au voit să se desfăteze, dar lăcomia le-a adus perirea, căci incurând s'au ruinat trupește și sufletește, și-au pierdut simțul față de plăcerile superioare, spirituale, au văzut, că zădarnic mai așteaptă plăceri dela viață, și ca să se scape de sine înșiși, își pun capet vieții, care și așa le-a devenit un chin nesupportabil.

Unii au reușit, ca să-și adoarmă conștiința, dar pentru aceea soarta acestora încă nu e de invidiat.

Adeseori am experiat în decursul păstoririi mele, că bolnavii, cari timp îndelungat au suferit durerile cele mai mari, deodată s'au simțit ușurați, scăpați de orice suferință. Cei din jurul bolnavului respira mai ușor, în sfârșit se simte mai bine! Eu știam adevărul, la cuprins adecă înțepuirea, — vestitorul sfârșitului apropiat. Cine e în stare să calce poruncile lui Dumnezeu, fără nici un strop de frică, ori muștrare de conștiință, putem fi siguri, că sufletul acestuia e cuprins de înțepuire, presemnul condamnării vecinice.

Pacea conștiinței curate e un zălog al fericirii eterne; muștrările conștiinței păcătoase sunt avertisment al pedepselor ce-l așteaptă și fericit e, celce trezit de neliniștea conștiinței se îndreaptă iar spre Dumnezeu.

Metalul numai până atunci poate primi formă, până când e topit, adecă în stare lichidă. Îndatăce s'a răcit, se învârtoșează și nu se mai poate turna în statuă

artistică. Întocmai astfel stăm și cu sufletul omului, numai până atunci îl putem cultiva și înfrumșa, până când suntem în viață; în moarte întreg omul se înțepeneste — așa zicând și în chipul acesta rămâne pentru întreagă vecinicia; vreo schimbare esențială, atunci nu se dă; mai mult nu se va putea restitui armonia între om și Dumnezeu.

Urâtul moral așa va rămânea pentru totdeauna; sufletul frumos, va străluci o vecinicie neîntreruptă; și după gradul perfecțiunii sau frumseții sufletului se va îndrepta măsura lui Dumnezeu și împărțirea fericirii; așadar cu cât vei fi mai perfect, cu atât vei fi mai fericit; Dumnezeu ne dă numai materia, — palatul fericirii noi trebuie să-l zidim.

Filozoful grec Eraclit găsește izvorul fericirii în noi înșine, când zice: „ἡδὸς ἀνθρώπου δαίμων“ caracterul moral al fiesfecăruia e ingerul fericirii sau al nefericirii lui.

Fericirea, atât cea pământească, cât și cea cerească e comoară, pe care însă nu o găsim la marginea drumurilor; fericirea e un capital agonisit filer de filer cu multă trudă; calea spinoasă a virtuții e totodată calea fericirii.

(Va urma).

Hârtii vechi.

Comunicate de preotul Ștefan Buzila.

(Continuare).

14. Canoanele soborului mare din 15 Iulie anul 1833 pct. 1 rânduesc, că preoții cei harnici și cu purtare bună să se mute în popoară cu venit mai bun. Apoi în pct. II să poruncește, că „casa și celelalte, adecă șura și grajdul parohului satu să le facă sau să le cumpere“. — De unde se vede apriat porunca, ca în toată parohia să fie pe grădina bisericii casă parohială.

15. În anul 1834 în 22 Maiu nr. 255 s'a poruncit vicarășului dela scaunul episcopesc în modul următor: „Cinstite frate! Pe acelea parohii, cari au atâta venit, din care să poată trăi un cleric teolog gata cari șiau petrecut tineretele sale în învățături și mai multă hărnicie spre statul preoții câștigânduși (vezi bine și cheltuind o mare parte din averea părintască) să nu mai trimiți dintre cei neînvațați, idioți!“

16. Drept aceea și rânduiala cea bună pofteste, că celce s'a crescut în seminarul militaresc cu cheltuiala înălțatului împărat la militarie cu armele să slujască, că spre acelea sau ținut și învățat; iară care sau crescut cu cheltuielile părinților și a clerului în seminarele preoțești, preot să se așeză, că spre aceea sau crescut și prefăcut, după zisa bătrânilor: „Tot omul, ce meșteșug au învățat, acela să-l păzască și din acela să trăiască“.

17. Apoi să știți fraților, că nici un popor nare mai mult drept, decât i-se dă dela înălțatul împărat. Înălțimea sa a îngăduit în anul 1699, că Românii să aibă acelea drepturi în cele bisericesti ca romano-catolicii. La acestea, precum și la celelalte legi primite în Ardeal, acela alege și pune preot, din a cărui dare sau plată trăiește preotul. — Deci de are simbrie din casa împărătească sau de obște, îl numește episcopul paroh, pe care îl socotește mai vred-

nic, precum sau întâmplat aici cu Domnii plebani Gameneki și Șaroși; iară de dă satul dejmă, capeti simbrie sau eclejiă din pământurile oamenilor, își alege satul dintre preoții ținutului aceluia pe carel socotește mai învățat și mai harnic, cum vedeți la vecinii Sași, cari, dacă le moare parohul, sau să mută în altă parohie mai mare, își aleg dintre toți preoții districtului pe care îl socotesc mai învățat și mai harnic și dacă vrea și el să meargă la dânsii, atunci să roagă la Decanu și superintendentul lor să îl dea*.

Deci nu silesc la feciorii, nici la nepoții răposatului, nice la care are bani mai mulți să le poată da de beut până or iscăli instanța pentru el, precum siliți DVoastră, între cari eu îs încredințat, că sunt mulți cuminte și cu inimă dreaptă și nu să împreună în sfațu celor ce umblă iscăliind instanții împotrivoare înălțatelor rânduieli, ci să supun poruncilor celor mai mari.

Cu atât mai vârtos, că pelângă înaltele rânduieli, ce până acuma vi leam spus, trebuie să se știe și aceasta, că precum în toate satele militare nu oamenii dintra lor, ci înalta împărăție din al său a dat și dă gaja parohilor adecă porție canonică din câmp și grădina parohială din sat și scutește moșia preotului, ori unde ar fi, de toate serviciile obștii; ba satului acestuia cu singuratică grație iau dăruit și biserică. Drept aceea înălțatul împărat are jus patronatus de a alege și pune paroh, care iuș sau drept îi încredințat Dlui Episcop. Deci Dl Episcop are putere a vă da paroh ori pe care preot sau cleric militar din vicariat și eu cred că până la vecerne viți socoti și viți spune, care vă mai place dintre toți preoți laudatului Regiment sau dintre absolutii 2 teologi Macedon și Moroșan*), de cumva nu sunteți amețiți, ca să vă arătați rușinați și nemulțumitori de grația înălțatului împărat și urâți împotrivoare preainduratelor sale rânduieli și poruncilor episcopesci! Ferească Dumnezeu aceasta dela Dvoastră, că până acum ați fost vestiți de credincioși și ascultători!

Până acum vam spus înaltele rânduieli împărătești. Acum să vă răsfirez scrisorile, cari în vreme de 3 luni cu silnicie în numele sătenilor prin laudatul regiment ni sau dat. Deci mă rog ascultați:

18. Mai toate ce san făcut până acuma nau fost pe cale și să știe, că nau fost cu înțelesul tuturor sătenilor. A laudatii compăni lucru a fost să înștiințeză la laudatul Regiment, că au răposat parohul. Care la vicariat împărțându-se, sau pus minteni alt preot slujitor în loc, de nau pătimit slujba nimica. Deci să fiți așteptat venirea vicarșului și apoi să vă fiți pus dorirea în scris sau să o fiți trimis pe ordonanță**) la Năsăud, iară ați fi căpătat rezoluție în scris și învățatură de obște, ca să știți de ce vă ținea. De au vați fi îndestulit cu aceea, puteați pofti, ca să se trimită aceea rugare la Măria Sa dl episcop pe poștă, de unde să

*) Macedon acesta e Macedon Pop, prepozitul de mai târziu. — Mureșan Ioan e preotul de mai târziu din Răbrisoara de pe Ghersa. Tatăl redactorului și întemeietorului Gazetei Transilvane Iacob.

**) Ordonanțele purtau posta sub grașiță din sat la sat.

căpătați rezoluție fără de enelțulă. Și vicarșul, de ar fi aflat, că-s adevărate și drepte celece s'au scris, o ar fi trimis și din datoria dregătorii sale și din dragostea cătră Dvoastră și așa era lucru așezat cu omenie.

Insă Dvoastră fără a cerca cu scrisoarea la vicarșie, cărei aici căpetenia preoțimii, ați dat în 6 Septemvrie în numele a tot satul mici cu mari o cerere nu la Vicariat, ci la laudatul Regiment și după ea au venit la vicariat 2 oameni. Vicariatul însă știind că unul e neam aproape lui Flore, a avut prepus, că doară și celai așa și nu satu, ci ei numai silesc a vârl pe nepotșău în preoție despre o parte, de altă parte aflând cererea împotriva înaltele rânduieli și porunci episcopesci, lea răspuns că cererea lor nu să poate plini. Florea, dacă vrea să fie preot, să meargă să gate învățăturile, că iau rămas avere de moșuso, cât poate trăi numai din camătă la școli. Iară scrisoarea mai sus numită, precum numai din cele mai sus spuse să pricepe, să are așa, adecă: nui întemeiată nici întocmită, ca să se trimită mai încolo, căci

a) cereți pe Florea paroh, care n'aveți drept, precum ați auzit din mai sus înaltele spuse rânduieli și științele unui paroh de lipsă în Rodna nu le are;

b) ziceți, că nui casă parohială; aceasta-i adevărat. Insă după înaltele rânduieli să poate și trebuie să se facă. Apoi ziceți, că nu-i nici decum loc de casă parohială, care cumcă nui adevărat, dovedește însuși pământul în mai multe locuri 1) în grădina cea de clejă dela înălț. împărăție spre cea dăruită, ca să fie pe ea casă parohială, 2) în țintirim lângă calea cea mare la Șant (pasul Rodni, Transcriitorul), 3) în cea corn de țintirim, unde stă căsuța jălerului și 4) de nar fi în aceste 3 locuri, credem că deți cerca și pofti, să va afla aci un om, care având mai multe grădini, va da una sau de pomană sau schimb de casă parohului pentru sf. biserică, oare de pururea s'au rugat pentru el și căseni lui. Deci vedeți fraților, cât de departe au rătăcit aceea scrisoare dela adevăr.

c) Ziceți că un paroh străin nare din ce trăi. Aceea nui a Dvoastre de grijit, ci a lui, și cu cât au măsurat înaltul împărat îi dator să se îndestuleze ori care supus.

d) Cereți pe Flore pentru vredniciele moșuso. Insă la moșuso sau plătit vredniciele și șiau luat plata aici și ia răsplătit Dzeu de al afla vrednic mai de mult. Preoția să dă omului numai pentru hărnicia și vrednicia sa, nu pentru a moșuso. Că moșuso nare să deo seama pentru sufletele, care pentru nehărnicia și neștiința nepotșău sar perde!

e) Mai încolo ziceți, că Florea a învățat gramatica, pentru aceea nui lipsește hărnicia de paroh. Fraților, precum celce a zidit casa până la fereștri și apoi au lăsat păreții pustii, nare casă niciodată. — așa și celce a învățat gramatica nare nici o destoinicie la preoție în ținutul nostru, unde pruncii de 8—9 ani încă știu ceti și scrie și cei din școli împărătești știu mai mult, decât gramatica lui Flore.

f) Ziceți, că pentru mulțimea poporului și depărtarea caselor și a văilor e de lipsă, ca minten să se pue paroh, care tocma nui așa, că lipsa a ridicato vicariatu în-

dată până a nu să îngropa reposatul paroh rânduinind pe părintele Hangea *). Deci a grijit el de datoria sa, că lui să cuvine aceea nu poporenilor. Acum vedeți dară cât de fără cale a fost cererea dvoastră, decumva ați fost toți întrun înțales.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Pocăiții. Dr. Nicolae Brânzău paroh în Vulcan. Cuvântări bisericești asupra așă numiților Pocăiți (Adventiști, Nazarineni) Petroșeni 1913. Autorul ne înfățoșază pe unul dintre cei mai înverșunați dușmani ai bisericii care tinde la desnaționalizarea noastră, e ocrotit de jidovii socialiști, cari menajează pe pocăiți. E o scriere apologetică a învățaturii lui I. C. compusă din o serie de predici, ce autorul le-a vorbit poporului. Fiind ținute în mijlocul poporului băntuit de acest rău, ele sunt așa de simple și așa de ușor convingătoare. E o lucrare apoi emanamente practică, aduce folos real oricărui om cât de cât inițiat în tainele credinței. Lămurește chestiunile celea mai gingașe într'un ton părintesc cald și plin de iubire despre adevăratatea, originea divină și darul ce se revarsă prin instituțiunile și tainele bisericii. Probarea se face cu argumente scoase din s. Scriptură, fără a se provoca mai des și la nenumăratele locuri ale Tradițiunii, deși într'un capitol special dovedește că izvoarele credinței și învățaturii lui Hristos sunt: sf. Scriptură și Tradițiunea. (Și e foarte corectă procedură, căci avem de a face cu niște eretici cari nici nu vreau să audă de Tradițiune și așa zdrobirea lor e mai dureroasă, dându-li-se lovitura tocmai din argumentele aduse de ei). Dovedite celea amintite se vorbește cu multă dragoste de Vergura Maria, cultul ei, al icoanelor, sfinților, sf. cruci și apoi să dă oglinda adevăratei vieți creștinești. În câteva cuvinte se face și istoricul sectei. Și cred că aici se putea inzista mai mult — dat fiind, că la noi lucrarea părintelui Brânzău e unica lucrare sistematică ce s'a scris până acum în materia aceasta. După cât știu la noi s'a scris puțin asupra Pocăiților: Dispute cu Nazarineni I—II (broșurele), Intre Nazarineni, apoi în Răvașul 1903, Păstorul sufletesc 1912 (unde a scris părintele Brânzen), în calendar practic, Telegraful și alți câțiva articoli sporadici. Sunt lucrări de natura aceasta însă în l. maghiară, rusă etc. Lămurite toate acestea ni-se dă în întregime confesiunea de credință în două colonne paralele; în columna primă: credința lor, în a doua reflexiuni polemice scurte și zdrobitoare.

Dacă e ceva de excepționat, sunt multele provincialisme — cari se pot întrebuița în predici, dar trebuiau eliminate din volum căci adesea sunt supărătoare. Am însă convingerea că lucrarea părintelui din Vulcan nu trebuie să lipsească din casa nici unui creștin adevărat și mai ales nu i-se poate ierta unui păstor sufletesc lipsirea acestui îndreptar pastoral. Nădășduim că aceasta e numai prima lucrare în contra Pocăiților și că în curind o să avem și altele; în special așteptăm: combaterea părții chiliaste a rătă-

*) Ioan Hangea a fost paroh în Maier.

cirilor — sfârșitul lumii 1914? — care se-ducere, multor frați simpli le închide ochii sufletești așa că ei nu mai poartă grijă de a fi apostolii aprigi ai lății acestui rău, ca să fie predicată evanghelia pe ziua județului înfricoșat (1914).

ib.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS
și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4.30 cor. fco. Mărimea
icoanelor $4\frac{5}{10}$ cm.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**
Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

La *Librăria Seminarială din Blaj* se află de vânzare
„*Monografia comunei Sâniosif*”
de preotul **Stef. Buzila.** Opul
are 353 pagini. Prețul 2 cor.
80 fl. plus porto 30 fl.

[15] 2—5

(100) 10-12

Antistiile comunale și conziliile
orășănești, cari doresc să-și procure
cu prețuri moderate

Arbori pentru alee și
Tufisuri de ornament
de calitate ne-excepționabilă, să se adre-
seze și să ceară Prețurent și Catalog
bogat dela:

FISCHER es Tarsai
Társulatok és szőlőkült. Angyaltépek

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5.40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela *Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj* cu prețul 9.50 cor.

Un admirabil tablou după originalul
marei pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic vovod, ne pare din acest
tablou cu o putere de sugestie extraordinară.
Se află de vânzare la *Librăria sem. teol. gr.-cat.*
din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1.50 fl.

Institut de asigurare ardelean

„**Transsylvania**”

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
premiu ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termen fix, cu plăți simplă sau dublă a capitalului, asig-
urări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. pe porale pe spese de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.
p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la
finea anului 1911 K. 5,275,798.28
Capitale asigurate pe viață achitate „ 5,146,558.86
Starca asiguratilor cu sfârșitul anului 1911 } foc „ 127,763,744.—
} viață „ 10,931,322.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă cor. 2,520,492.—

Prospecte și informații se dau gratuit în
birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

(13) 10—7

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeestilor*
sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale
sfinților de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și
Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor.
și se speadează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în
tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport
cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau *Faptele și Epistolele sf. Apostoli* f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux
face 44 coroane.